

ТАКАН МАХ, ӨНДГ ГАРГЪЛГЪИГ ИКДҮЛНЭВ

Селәнә эдл-ахун кӧдлӧчнр шинӧс эв-аргъан хӧлӧдж, такан мах, ӧндг гаргългъиг улм икдӧлхин тӧлӧ шундж йовцхана.

КПСС-н Центральн Комитетин болн СССР-н правительствин тууджлгч тогтавриг ӧбрхн джилмӧдин эргцд кӧцӧхин тӧлӧ мал икӧр ӧсгӧхмн. Тер дотр нег ӧлӧ така, галу, нугъс болн индейк ӧсгх керг йир ик чинртӧ тӧр болджана.

Цуг мах гаргългъна кергт шовуна мах икӧр гаргългън бас нег ик чинртӧ тӧр. 1956 джилд 500 минъгън тонн шовуна мах гаргъсн болхла, ӧбрхн джилмӧдин эргцд, багъар тӧвсн бийнъ, нег сай 500 минъгън тонн кӧргдж шовуна мах гаргългъиг икдӧлхмн гидж мана орн-нутгин цуг селӧнӧ эдл-ахун кӧдлӧчнр ӧр КПСС-н ЦК дуудвр келӧ. Тер дуудвриг кӧцӧхин тӧлӧ би бас чидлӧн нӧлго, шундж йовнав.

Би 1954 джилӧс авн 112-ч номертӧ совхозин 4-ч отделенд така-шову хӧлӧдж, асрдж бӧӧнӧв. Мини хӧлӧджӧх такасм ут-гуршдан 1200 толгъа. Эн шовудт цагланъ хот-хоолинъ ӧгч, бӧӧх геринъ цевр-цеерӧр болн хагсугъар бӧрдж, асрдж йовсна учрар, хӧлӧджӧх така-шовудм нег-чигн

гару уга, эрӧл-дорул бӧӧцхӧнӧ. Хаврас авн дундлад нег такагъас июль сарин нег шин кӧртл 78 ӧндг авбув.

Джил чилтл энӧнӧс икӧр такасан ӧндглӧлдж авхар сӧн килмджӧн ӧгч кӧдлджӧнӧв. Мини кӧдлмшт совхозин ах специалистнр сӧн сургъмджан ӧгцхӧнӧ.

Кӧгшн такас нургълдж олн ӧндг ӧгчӧхмн уга. Тиим такасиг царанднъ бӧрдж болшго, тер учрар кӧгшн такасиг сӧӧнӧр таргълулдж, государствд орулдж ӧгх кергтӧ.

Такаст, тер дотр такан гууджмлмудт олн-зӧсн хот-хол кергтӧ. Ӱлгӧрлхд, ӧсн, эзгӧ, теермдчксн буудӧ, зармар кесн хаш, ясна гуйр, элсн болн нанъ чигн хот кергтӧ. Тегӧд эн хамгиг таслвр угагъар, дигтӧ кемджӧтӧгъӧр тетгдж ӧгч бӧӧнӧв.

Така-шовуг сӧӧнӧр асрдж, хӧлӧдж йовх нег дамшлтм иим болджана: хот-хоолинъ такаст цагланъ кемджӧтӧгъӧр ӧгч, алък нег такасиг сӧӧнӧр шиндждж, диг-дарагъинъ олдж асрлгън. Зӧрм такас таргъллад, ӧбкн бӧутӧчкхлӧ ӧндглхӧн уурч одна, зӧрм такас эцхлӧрн бас ӧндглджӧхмн уга. Тиим учр болдг деерӧс йир килмджӧн ӧгч хӧлӧдж асрдж йовсн учрар такас совхозд ик ору ӧгчӧнӧ.

Такасиг хонсн гертӧснъ ик ӧрӧгъӧр гаргълдж, цевр агъарт йовулнав. Агъарт йовхла, газрас хамг кӧк ногъа, хорха, элсн болн нанъ чигн бийдӧн кергтӧ хот-хол олдж иднӧ. Така гисн шовун удан сарул гегӧнд бӧӧх дутман ӧндг икӧр ӧгх зӧвтӧ. Тегӧд цуг зоотехническ диг-дарагъинъ олдж кӧцӧхлӧ такас сӧӧнӧр ӧндглх зӧвтӧ.

Мана совхозд нанла адл кӧдлджӧх улс олн бӧӧнӧ. Ӱлгӧрлхд, эн совхозин гурвдгч отделенд ӧр Мисан О. М. гидг кӧукудкӧн кӧдлджӧнӧ. Эн кӧукуд кӧн нидн инкубаторн станцас такан гууджмлмуд авсмн. Теднӧн сӧӧнӧр асрдж ӧсгсн учрар, такаснъ энджл март сарас авн июль сар кӧртл тасрхан уга ӧндглджӧнӧ. Ода гурвн сарин эргцд дундлад нег толгъа така болгънас 78 ӧндг авб. Ӱр Мисан О. М. 1533 толгъа така хӧлӧдж, асрдж бӧӧнӧ.

Хальмг танъгъчин колхозмудар болн совхозмудар улм икӧр така-шовуд ӧсгӧдж, мах болн ӧндг гаргълдж авхмн гидж би цуг колхозникудиг болн совхозмудин кӧдлӧчнриг дууддж бӧӧнӧв.

Ф. И. ВЕЛЕГУЛИНА,
112-ч номертӧ совхозин 4-ч
отделенӧ такач